

R O Z S U D O K

V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej, v právnej veci navrhovateľky: **N. S.**, bytom N., K., právne zastúpenej: Advokátska kancelária VALO&PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Prešove, Konštantínova č.3, proti odporkyňi: **Sociálna poisťovňa, ústredie**, Ul.29.augusta č.8, Bratislava, o výšku starobného dôchodku, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. novembra 2011, č.k.3Sd/89/2011-49, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 15. novembra 2011, č.k.3Sd/89/2011-49, **p o t v r d z u j e .**

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania **nepriznáva.**

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne z 30.júna 2011 v spojení s rozhodnutím z 2.septembra 2011 číslo X. a účastníkom nepriznal náhradu trov konania.

Z rozsudku vyplýva, že krajský súd na pojednávaní dňa 15.novembra 2011 uznesením spojil na spoločné konanie pod sp.zn. 3Sd/89/2011 veci vedené pred ním pod sp.zn.

3Sd/89/2011 vo veci rozhodnutia odporkyne z 30.júna 2011 a pod sp.zn. 3Sd/106/2011 vo veci rozhodnutia odporkyne z 2.septembra 2011. Uvedenými rozhodnutiami odporkyňa navrhovateľke priznala od 7.júna 2008 starobný dôchodok v sume 8 264 Sk mesačne. Krajský súd mal za preukázané, že navrhovateľke patrí náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti, ktorá sa podľa § 272 ods.3 považuje za úrazovú rentu podľa zákona č.461/2003 Z.z. a že v období od 1.januára 2003 do 31.decembra 2003 nebola zamestnaná, v tomto období poberala čiastočný invalidný dôchodok a preto túto dobu nemožno hodnotiť ako dobu dôchodkového poistenia podľa § 255 ods.1 zákona č.461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č.461/2003 Z.z.“) v spojení s § 9 ods.1 zák.č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č.100/1988 Zb.“). Navrhovateľke nebola priznaná úrazová renta podľa § 88 zákona č.461/2003 Z.z., ale od 1.januára 2004 jej naďalej patrí náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, ktorá sa za úrazovú rentu podľa zákona č.461/2003 Z.z. iba považuje. Keďže navrhovateľke bol od 1.januára 2004 vyplácaný invalidný dôchodok, odporkyňa hodnotila navrhovateľke ako dobu dôchodkového poistenia aj túto dobu, lebo bola z tohto titulu povinne dôchodkovo poistená podľa § 15 ods.1 písm. f) zákona č.461/2003 Z.z. v znení zák.č.310/2006, účinnom od 1.augusta 2006 a od 1.januára 2004 za ňu platila poistné Sociálna poisťovňa za roky 2004, 2005, 2006 a 2007, podľa názoru krajského súdu odporkyňa postupovala v súlade so zákonom, keď navrhovateľke nezapočítala ako obdobie dôchodkového poistenia dobu od 1.januára 2003 do 31.decembra 2003 a nezahrnula do vymeriavacieho základu za roky 2004, 2005, 2006 a 2007 náhradu za stratu na zárobku. Pokiaľ sa navrhovateľka domáhala aplikácie ustanovení § 447a a § 447b Občianskeho zákonníka, túto požiadavku krajský súd považoval za nedôvodnú, lebo tieto ustanovenia nemožno použiť v dávkovom konaní podľa zákona č. 461/2003 Z.z.

Rozsudok krajského súdu napadla navrhovateľka včas podaným odvolaním a žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil obe rozhodnutia odporkyne a zaviazal odporkyňu k náhrade trov konania z titulu právneho zastúpenia. Podľa jej názoru súd pochybil, keď na spoločné konanie spojil konania o dvoch návrhoch na preskúmanie rozhodnutí odporkyne a z jeho rozsudku sa nedá zistiť ako sa vysporiadal s prvým návrhom na preskúmanie rozhodnutia odporkyne z 30.júna 2011. Krajský súd nesprávne vyhodnotil skutočnosť, že navrhovateľke bola od 1.januára 2003 do 31.decembra 2003 rozsudkom Okresného súdu Prešov, sp. zn. 16C/139/2004 z 25.júna 2009, priznaná náhrada za stratu na zárobku a odporkyňa nezohľadnila ani okolnosť, že od 1.januára 2004 jej bola priznaná

úrazová renta. Je síce pravdou, že v období od 1.januára 2003 do 31.decembra 2003 poberala invalidný dôchodok, ale v tomto nebola ako dôvod priznania uvedená choroba z povolania. Poškodenie zdravia chorobou z povolania bolo preukázané až v konaní 16C/139/2004. Odporkyňa pochybila, keď na uvedené skutočnosti neprihliadla, čoho dôsledkom je priznanie nižšieho starobného dôchodku v porovnaní s celkovou sumou doteraz vyplácaného invalidného dôchodku spolu s úrazovou rentou; rozdiel činí 67,49 € mesačne. Vzhľadom na chorobu z povolania navrhovateľka nemohla riadne pracovať a preto mala odporkyňa zohľadniť všetky okolnosti a do výšky dôchodku zahrnúť aj náhradu za stratu na zárobku. Podľa názoru navrhovateľky mala odporkyňa postupovať aj v súlade s § 447a a § 447b Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje nárok na náhradu za stratu na dôchodku a nárok na jednorazové vyrovnanie. So záverom krajského súdu, že taká požiadavka nie je akceptovateľná, nesúhlasila preto, lebo z dôvodu odmietavého postoja odporkyne, ktorá popierala existenciu choroby z povolania, sa vyplácania náhrady za stratu na zárobku, resp. úrazovej renty musela domáhať vo vyššie označenom súdnom konaní. Pokiaľ by odporkyňa plnila nároky navrhovateľky dobrovoľne, potom by tieto dávky spadali do hodnotenia nároku na starobný dôchodok. Ak teda krajský súd dospel k názoru, že navrhovateľka z titulu poberania transformovanej úrazovej renty podľa § 272 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. nebola dôchodkovo poistená a z toho dôvodu za ňu nemohlo byť platené poistné na dôchodkové poistenie, taký záver je reštriktívny, v hrubom rozpore s Ústavou SR. Nie vlastnou vinou bola totiž navrhovateľka odkázaná len na tento príjem. Pokiaľ by navrhovateľka neupozornila odporkyňu na svoje dôchodkové nároky, nikdy by nevydala tzv. zmenové rozhodnutie, ktorým zvýšila sumu starobného dôchodku na 8 264 Sk (323,50 €), hoci akceptovala len obdobie od 1.januára 2007 do 31.decembra 2007. V dobe od 1.januára 2001 do 31.decembra 2003 bola síce evidovaná v evidencii uchádzačov o zamestnanie, ale bez nároku na podporu v nezamestnanosti; podľa názoru navrhovateľky v tejto dobe bola dôchodkovo poistená z titulu poberania čiastočného invalidného dôchodku.

K odvolaniu navrhovateľky sa odporkyňa vyjadrila tak, že žiadala aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny. Poukázala na to, že v dobe od 1.januára 2001 do 31.decembra 2003 navrhovateľka z titulu poberania čiastočného invalidného dôchodku dôchodkovo poistená nebola a toto obdobie nepatrí do rozhodujúceho obdobia na určenie priemerného osobného mzdového bodu. K námietke, že v prípade navrhovateľky neboli aplikované ustanovenia § 447a a § 447b OZ odporkyňa uviedla, že v tam upravených prípadoch ide o súkromnoprávnu úpravu odškodňovania poškodenia zdravia, za ktoré

zodpovedá konkrétny subjekt v rámci občianskeho záväzkového vzťahu a ustanovenia zákona č.461/2003 Z.z. sa použijú len na účely určenia výšky náhrady škody v tomto súkromno-právnom vzťahu. Navrhovateľke nebola priznaná úrazová renta podľa § 88 zákona č.461/2003 Z.z., nebola preto povinne dôchodkovo poistená podľa § 15 ods.1 písm. f) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 1.augusta 2006, doba od 1.januára 2004 do 31.marca 2008 jej však bola hodnotená ako obdobie dôchodkového poistenia z titulu poberania invalidného dôchodku. Navrhovateľka nebola povinne dôchodkovo poistená z titulu poberania náhrady za stratu na zárobku, transformovanej na úrazovú rentu podľa § 272 ods.3 zákona č.461/2003 Z.z. a preto sa transformovaná úrazová renta nepovažuje za vymeriavací základ podľa § 138 tohto zákona. Výpočet starobného dôchodku je upravený zákonom, ktorý na tento účel neumožňuje prihliadať na transformovanú úrazovú rentu, ktorá nie je ani dôchodkovou dávkou, ako sa navrhovateľka mylne domnieva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods.2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu v rozsahu návrhu na preskúmanie rozhodnutí a v medziach odvolania bez pojednávania v súlade s § 250ja ods.2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné.

Navrhovateľka namietala, že krajský súd pochybil, keď na spoločné konanie spojil konanie o návrhu na preskúmanie rozhodnutia odporkyne z 30. júna 2011 a konanie o návrhu na preskúmanie rozhodnutia odporkyne z 2. septembra 2011.

Rozhodnutím z 30. júna 2011 odporkyňa navrhovateľke od 7. júna 2008 priznala starobný dôchodok v sume 8 110 Sk mesačne a ďalej ho zvýšila v súlade s § 82 zákona č.461/2003 Z.z.. Rozhodnutím z 2. septembra 2011 odporkyňa od 7. júna 2008 zvýšila (priznala) navrhovateľke starobný dôchodok v sume 8 264 Sk mesačne a ďalej ho zvýšila v súlade s § 82 zákona č.461/2003 Z.z., čím de facto zmenila svoje rozhodnutie z 30. júna 2011. *Obe rozhodnutia vydala v jednom správnom konaní o žiadosti navrhovateľky o starobný dôchodok zo 7. júna 2011, pričom druhé v poradí vydala v súlade s § 112 ods.1 zákona č.461/2003 Z.z., s odôvodnením, že výška dôchodku sa zvýšila po zistení vymeriavacieho základu za obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2007. Rozhodnutia o nároku na dôchodkovú dávku súd preskúmava v konaní podľa tretej hlavy piatej časti O.s.p., teda v konaní proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov. Z uvedených dôvodov je spojenie súdnych konaní, ktoré sa začali o dvoch opravných prostriedkoch proti*

neprávoplatným rozhodnutiam správneho orgánu o tom istom nároku na dôchodkovú dávku, nutné. Nepochybil preto krajský súd, keď rozhodol o spojení konaní.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že navrhovateľke bol od 1.apríla 1988 priznaný čiastočný invalidný dôchodok, ktorého výška bola určená v súlade s § 37 ods.5 v spojení s § 29 ods.7 zákona č.100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. mája 1992, teda pre jeho výšku bola zohľadnená okolnosť, že navrhovateľka bola uznaná čiastočne invalidnou následkom choroby z povolania (§ 19 ods.3 zákona č.100/1988 Zb.) zistenej 21. marca 1988 a to posudkom posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia pri Okresnom národnom výbore v Prešove zo dňa 18. mája 1989.

Nárok na čiastočný invalidný dôchodok navrhovateľke trval aj po 31.decembri 2003, preto sa tento dôchodok od 1.januára 1994 v súlade s § 263 ods.1 zákona č.461/2003 Z.z. považoval za invalidný dôchodok podľa zákona č.461/2003 Z.z. a ako taký jej bol vyplácaný až do dňa, od ktorého jej bol priznaný starobný dôchodok.

Navrhovateľka dovŕšila dôchodkový vek podľa § 65 ods.7 písm. c) zákona č.461/2003 Z.z. dňom 1. apríla 2008.

Z titulu poberania čiastočného invalidného dôchodku (považovaného za invalidný dôchodok podľa zákona č.461/2003 Z.z.) bola navrhovateľka povinne dôchodkovo poistená na účely starobného poistenia od 1.januára 2004 do 31.marca 2008 v súlade s § 15 ods.1 písm. f) zák.č.461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.decembra 2007 v spojení s § 60 ods.4 zák.č.461/2003 Z.z. v znení účinnom od 1.1.2008. Z osobného listu dôchodkového poistenia, ktoré je súčasťou oboch rozhodnutí odporkyne vyplýva, že doba od 1. januára 2004 do 31.marca 2008 bola navrhovateľke do obdobia dôchodkového poistenia započítaná v celom rozsahu a v týchto kalendárnych rokoch mala započítaný aj osobný vymeriavací základ.

Navrhovateľka namietala nezákonnosť rozhodnutí odporkyne aj z dôvodu, že jej mala byť do doby dôchodkového poistenia započítaná aj doba od 1. januára 2001 do 31. decembra 2003 z titulu poberania čiastočného invalidného dôchodku.

V zmysle § 255 ods.1 zákona č.461/2003 Z.z. za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004.

Sporná doba od 1.januára 2001 do 31.decembra 2003 patrí do obdobia, kedy bol účinný zákon č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov.

Tvrdenie navrhovateľky, že v dôsledku choroby z povolania nemohla riadne pracovať, nie je možné zohľadniť. Z titulu choroby z povolania je bol priznaný tzv. čiastočný invalidný úrazový dôchodok a keďže počas jeho poberania v namietaných dobách nebola zamestnaná, z titulu poberania tohto dôchodku jej účasť na dôchodkovom poistení podľa zákona č.100/1988 Zb. nevznikla. V zmysle § 9 ods.1 písm. j) zákona č.100/1988 Zb. sa do doby zamestnania ako náhradná doba započítava len doba poberania čiastočného invalidného dôchodku, po ktorú sa vyplácal príspevok pred umiestnením do zamestnania. Keďže navrhovateľke v spornom období príspevok pred umiestnením do zamestnania vyplácaný nebol, odporkyňa postupovala v súlade so zákonom, keď túto spornú dobu ako dobu dôchodkového poistenia (zamestnania) nehodnotila.

Navrhovateľka ďalej namietala, že odporkyňa jej na účely výpočtu starobného dôchodku mala zahrnúť aj náhradu za stratu na zárobku (úrazovú rentu).

V zmysle § 15 ods.1 písm. f) zák.č.461/2003 Z.z. v znení účinnom od 1.8.2006 povinne dôchodkovo poistená na účely starobného poistenia do dovŕšenia dôchodkového veku je fyzická osoba, ktorej sa vypláca úrazová renta priznaná podľa § 88. Za takú osobu od 1.augusta 2006 platí poistné na starobné poistenie Sociálna poisťovňa.

Náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity, ktorá sa vyplácala k 31. decembru 2003, a nárok na jej výplatu trvá aj po tomto dni, sa podľa § 272 ods.3 zákona č.461/2003 Z.z. považuje od 1. januára 2004 za úrazovú rentu, a to v sume, v akej patrila do 31. decembra 2003. Na zvyšovanie úrazovej renty platí § 82 primerane.

Nebolo sporné, že navrhovateľke patrila k 31.decembru 2003 náhrada za stratu na zárobku a že nárok na jej výplatu trval aj po tomto dni. Odporkyňa podľa § 259 a § 272

ods.3 zákona č.461/2003 Z.z. rozhodnutím z 23.marca 2011 číslo 28992-1/2011-BA rozhodla o výške úrazovej renty navrhovateľky od 1. januára 2004.

Z ustanovenia § 272 ods.3 zákona č. 461/2003 Z.z. vyplýva, že náhrada za stratu na zárobku sa za úrazovú rentu podľa zákona č.461/2003 Z.z. iba považuje a to na účely nároku na jej ďalšiu výplatu a zvyšovanie podľa § 82 tohto zákona. Nárok na výplatu náhrady za stratu na zárobku sa podľa § 272 ods.2 zákona č. 461/2003 Z.z. naďalej posudzuje podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003.

Náhrada za stratu na zárobku teda nie je úrazovou rentou priznanou podľa § 88 zákona č. 461/2003 Z.z.

Pokiaľ navrhovateľka namietala, že ak by mal byť povinne dôchodkovo poistený iba poberateľ úrazovej renty, ktorá bola priznaná podľa § 88 zákona č. 461/2003 Z.z. a na dôchodkovom poistení by nebol zúčastnený poberateľ náhrady za stratu na zárobku, išlo by o reštriktívny výklad, túto jej námietku odvolací súd nepovažoval za dôvodnú.

V prípade úrazovej renty, priznanej podľa § 88 zákona č.461/2003 Z.z. a náhrady za stratu na zárobku ide o dve rozdielne dávky; nárok na ne a ich výplatu sa posudzuje rôzne. Ak by zákonodarca mal v úmysle založiť povinnú účasť na starobnom dôchodkovom poistení aj u poberateľov náhrady za stratu na zárobku, potom by v ustanovení § 15 ods.1 písm. f) zák.č.461/2003 Z.z. v znení účinnom od 1.8.2006 nešpecifikoval, že povinne dôchodkovo poistená je na účely starobného poistenia fyzická osoba, ktorej sa vypláca úrazová renta priznaná podľa § 88, ale ustanovil by, že na účely starobného poistenia je povinne dôchodkovo poistená fyzická osoba, ktorej sa vypláca úrazová renta.

Poberanie úrazovej renty, priznanej podľa § 88 zákona č.461/2003 Z.z. síce na rozdiel od poberania náhrady za stratu na zárobku od 1.augusta 2006 zakladá účasť na starobnom dôchodkovom poistení (§ 15 ods.1 písm. f/ zák.č.461/2003 Z.z. v znení účinnom od 1.8.2006), ale súčasne treba poukázať na to, že podľa § 89a zákona č.461/2003 Z.z. nárok na úrazovú rentu zaniká dňom dovŕšenia dôchodkového veku alebo dňom priznania predčasného starobného dôchodku. Naopak, poberateľ úrazovej renty, na ktorú bola prekvalifikovaná náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity podľa § 272 ods. 3, má podľa § 293o ods.1

zákona č.461/2003 Z.z. nárok na výplatu tejto úrazovej renty aj po priznaní starobného dôchodku, a to vo výške 50 % sumy úrazovej renty vyplácanej ku dňu priznania starobného dôchodku.

Okolnosť, že odporkyňa v minulosti spochybňovala nárok navrhovateľky na úrazovú rentu, za ktorú je považovaná náhrada za stratu na zárobku, preto taktiež nie je právne významná pri posudzovaní nároku na starobný dôchodok a jeho výšku.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd nepovažoval za dôvodnú námietku navrhovateľky, že suma jej starobného dôchodku je nižšia ako súčet dovtedy poberaného čiastočného invalidného dôchodku a úrazovej renty.

Za nedôvodnú nakoniec odvolací súd považoval aj námietku navrhovateľky, že odporkyňa mala rozhodnúť aj podľa § 447a a § 447b OZ. Zo žiadneho ustanovenia zákona č.461/2003 Z.z. totiž t nevyplýva povinnosť odporkyne pri rozhodovaní o výške starobného dôchodku rozhodovať aj o nároku na stratu na dôchodku.

Z uvedených dôvodov aj odvolací súd považoval rozhodnutia odporkyne v rozsahu návrhu na ich preskúmanie za súladné so zákonom a preto rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 219 v spojení s § 250ja ods.3 O.s.p.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľka v tomto konaní nebola úspešná a odporkyňa nemá nárok na ich náhradu neuplatnila.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 27. februára 2013

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová